

LAKIALOITE 23/2005 vp

Laki vaalilain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että vaalilain (714/1998) 22 §:ää muutetaan siten, että Väestörekisterikeskuksen on toimitettava mahdollisuuksien mukaan kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävillä muiden valtioiden kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi. Vastaava tieto olisi toimitettava niille

Suomen kansalaisille, joiden äidinkieleksi väestörekisteriin on merkitty muu kuin suomi, islanti, norja, ruotsi tai tanska.

Nykyisin tieto on vaalilain mukaan toimitettava vain Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille. Sopivalla tavalla tarkoitetaan aloitteessa Väestörekisterikeskuksen nykykäytännön mukaista kirjettä, jossa tiedot annetaan suomen ja ruotsin kielellä sekä vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

PERUSTELUT

Perustuslain (731/1999) 14 §:n mukaan Suomessa asuvalla ulkomaalaisella on oikeus äänestää kunnallisvaaleissa ja kunnallisissa kansanäänestyksissä ja julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Vaalilain 2 §:n 2 momentin mukaan europarlamenttivaaleissa äänioikeutettuja ovat myös ne Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaiset, jotka asuvat Suomessa ja ovat ilmoittautuneet täällä äänioikeutetuiksi.

Maassamme on erinomainen käytäntö ilmoittaa ennen vaaleja jokaiselle äänioikeutetulle hänen äänioikeudestaan ja äänestyspaikastaan. Il-

moitus annetaan lain mukaan suomen tai ruotsin kielellä. Viimeksi kuluneiden 10—15 vuoden aikana on maahanmuuttajien määrä kasvanut. Valitettavasti kotouttamistoimet eivät ole onnistuneet niin hyvin, että heistä läheskään kaikki pystyisivät selviytymään suomen tai ruotsin virkakielellä. Käytännössä eri alojen viranomaiset, esimerkiksi työvoimaministeriö, ovat tuottaneet tietoa maahanmuuttajille useilla eri kielillä. Myös sellaisissa kunnissa, joissa on paljon maahanmuuttajia, on kunnan palveluista tuotettu monenkielistä tietoa. Palvelukielinä on käytetty esimerkiksi englantia, venäjää, arabiaa ja kurdia.

Viime syksyn kunnallisvaalien aikaan moni maahanmuuttaja ei ollut ymmärtänyt saamansa

äänioikeusilmoituksen sisältöä ja ilmoitusposti oli jopa heitetty pois. Tuntumaksi jäi, että monelta jäi äänioikeus käyttämättä pelkästään kieli-ongelmien vuoksi. Jotta äänioikeutetut eivät joutuisi eriarvoiseen asemaan, pitäisi olla mahdollista jakaa tietoa äänioikeudesta myös esimerkiksi edellä mainituilla kielillä äänioikeutetun äidinkielen mukaan. Informaatiota tulisi saada suomen ja ruotsin kielen lisäksi vähintään englannin kielellä.

Väestörekisterikeskus informoi vaalilain 22 §:n mukaisesti henkilökohtaisella kirjeellä Suomessa asuvia ulkomaalaisia äänioikeudesta ja vaalioikeudesta europarlamenttivaaleissa ja kunnallisvaaleissa sekä menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi. Kunnallisvaaleja 2004 koskeva tiedote lähetettiin suomen-, ruotsin- ja englanninkielisenä ja saman vuoden europarlamenttivaaleja koskeva kirje lisäksi saksan- ja ranskankielisenä. Vaalilain 22 §:n mukaan tietoa on itse asiassa annettava vain Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille, vaikka kuntalain 26 §:n mukaan kunnallisvaaleissa äänioikeus on myös muulla kuin EU-kansalaisella,

jos henkilöllä on ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan. Vaalilain säädös perustuu alkujaan Euroopan unionin kansalaisten osallistumista asuinvaltionsa kunnallisvaaleihin koskevan direktiivin 11 artiklaan.

Vaalilaissa tarkoitettu informaatio tulisi lähettää muiden maiden kansalaisten lisäksi myös niille Suomen kansalaisille, joille on merkitty väestötietojärjestelmään äidinkieleksi muu kuin suomi, islanti, norja, ruotsi tai tanska. Nykyisin äidinkielen ollessa joku muu kuin edellä mainittu äänioikeutetulle lähetetään äänioikeusilmoituskortti yksikielisessä kunnassa kunnan kielellä ja kaksikielisessä kunnassa kunnan enemmistön kielellä. Mitään lisäinformaatiota ei anneta. Valmiiksi laaditun tiedotteen vastaanottajaryhmän laajentaminen aiheuttaisi vain vähäisiä postituskuluja, mutta parantaisi huomattavasti maahanmuuttajien mahdollisuuksia vaikuttaa asuin- ympäristönsä olosuhteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

vaalilain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä lokakuuta 1998 annetun vaalilain (714/1998) 22 § seuraavasti:

22 §

Muu tiedottaminen kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Väestörekisterikeskuksen on hyvissä ajoin ennen kunnallisvaaleja ja europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille ja muiden valtioiden kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tie-

tojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi. Tieto on annettava vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

Vastaava tieto on toimitettava niille Suomen kansalaisille, joiden äidinkieleksi väestörekisteriin on merkitty muu kuin suomi, islanti, norja, ruotsi tai tanska.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 2005

Sari Essayah /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Toimi Kankaanniemi /kd